

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економіки та менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
канд. хімічних наук, доц.
_____ Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Державна служба

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти _____
галузь знань _____ 07 Управління та адміністрування _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ 074 Публічне управління та адміністрування _____
(шифр і назва)
освітня програма _____
(шифр і назва)
спеціалізація _____ Публічне управління та адміністрування _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ за вибором _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ Економічний _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “22” червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Жадан Олександр Васильович** доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри
економіки та менеджменту

Протокол від “20” червня 2018 року № 13

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____ (Дорошенко Г. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
економічного факультету

(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Державна служба” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напрямку) 074 Публічне управління та адміністрування

спеціалізація Публічне управління та адміністрування

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – засвоєння теоретичних основ організації та діяльності державної служби, механізмів і системи управління державною службою та набуття теоретико-практичних навичок запровадження кращих зарубіжних практик організації державної служби.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- набуття студентами компетентності і професіоналізму у сфері державної служби;
- розвиток практичних навичок та вмінь щодо розв'язання завдань державної служби;
- вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду організації і функціонування державної служби.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
6-й	6-й
Лекції	
30 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
30 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
55 год.	99 год.
Індивідуальні завдання	
5 год.	5 год.

1.6. Заплановані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- *знати* категорії, що використовуються у сфері державної служби; основні положення теорій державної служби; концептуальні засади правового статусу державного службовця; конституційні основи побудови системи органів державної влади і місцевого самоврядування; основні етапи проходження державної служби в Україні; засади здійснення антикорупційної політики; основні положення провадження державної служби у країнах світу;

- *вміти* використовувати отримані знання щодо державної служби на практиці; користуватися здобутими навичками у сфері взаємовідносин громадян, їх об'єднань із органами та посадовими особами публічної влади, а також щодо провадження та процедури розгляду питань в державних органах та органах місцевого самоврядування; аналізувати та коментувати нормативно-правові акти у сфері державної служби; охарактеризувати функціонування інститутів держави, організацію та діяльність органів державної влади і місцевого самоврядування.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Науково-теоретичні засади державної служби

Тема 1. Теоретичні основи державної служби

1. Понятійно-категорійний апарат державної служби
2. Цілі, завдання і функції державної служби
3. Основні принципи державної служби
4. Значення і роль державної служби в умовах державотворення України

Тема 2. Історія виникнення та розвитку державної служби

1. Концепції державної служби. Державна служба та бюрократія
2. Феномен державної служби у світовій державотворчій практиці
3. Історія державної служби: український аспект

Тема 3. Правовий статус державного службовця

1. Державні службовці: правовий статус і соціальні функції
2. Права та обов'язки державних службовців
3. Захист права на державну службу
4. Гарантії та заохочення державних службовців
5. Нормативно-правове регулювання державної служби. Характеристика основних законодавчих актів в сфері державної служби:

Розділ 2. Організаційні основи державної служби

Тема 4. Управління державною службою

1. Система управління державною службою
2. Національне агентство України з питань державної служби: завдання та організація роботи
3. Комісія з питань вищого корпусу державної влади: принципи, склад, організація роботи, права та обов'язки членів
4. Керівники державної служби в державному органі як складова частина системи управління державною службою: повноваження та обов'язки.

Тема 5. Формування та реалізація державно-службових відносин

1. Умови виникнення державно-службових відносин

2. Загальні умови вступу на державну службу: право на державну службу, вимоги до осіб, що претендують на вступ на державну службу
3. Порядок проведення конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби
4. Призначення на посаду державної служби
5. Організація роботи та загальні положення функціонування служби управління персоналом

Тема 6. Службова кар'єра

1. Особливості проходження державної служби та ранги державних службовців
2. Переведення державних службовців та службові відрядження
3. Зміна істотних умов державної служби
4. Професійне навчання як складова діяльності державного службовця
5. Припинення державної служби: підстави, види та передача справ і майна.
6. Особливості пенсійного забезпечення державних службовців

Тема 7. Оплата праці і робочий час державних службовців

1. Оплата праці державних службовців: групи оплати праці та схема посадових окладів державних службовців
2. Надбавки, доплати, премії та заохочення державних службовців.
3. Соціально-побутове забезпечення державних службовців
4. Особливості робочого часу і часу відпочинку державних службовців

Тема 8. Відповідальність державних службовців

1. Службова дисципліна: поняття, обов'язки керівника та державного службовця щодо її дотримання
2. Особливості та засади дисциплінарної відповідальності у сфері державної служби. Дисциплінарна справа
3. Поняття та основа матеріальної відповідальності державних службовців. Обов'язок та порядок відшкодування шкоди.

Тема 9. Теоретичні основи корупції та правові положення її запобігання у системі державної служби

1. Поняття корупції в системі державної служби
2. Система запобігання та протидії проявам корупції: класифікація заходів у сфері державної служби
3. Антикорупційне законодавство України
4. Досвід протидії проявам корупції в країнах розвиненої демократії
5. Відповідальність за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення

Тема 10. Сучасні зарубіжні моделі організації державної служби

1. Види моделей державної (публічної) служби
2. Громадянська служба у Федеративній Республіці Німеччина. Публічна служба у Франції. Цивільна служба у Великобританії
3. Цивільна служба у Сполучених Штатах Америки та Канаді
4. Державна служба в країнах Східної Азії
5. Становлення і розвиток державної служби в країнах Східної Європи

Розділ 3. Особистісні характеристики в управлінській діяльності в сфері державної служби

Тема 11. Особистість державного службовця в професійній діяльності

1. Загальнокультурні і особистісні чинники в діяльності державного службовця

2. Психологічні умови, чинники та готовність особистості до управлінської діяльності
3. Сутність і зміст управлінської діяльності керівника на державній службі. Типологія керівників і лідерів у державному управлінні
4. Управлінське лідерство: сутність та сучасні моделі

Тема 12. Етика та етикет державного службовця

1. Професійно-етичні вимоги до державного службовця: основні принципи, норми, якості та механізми їх підтримки
2. Загальні правила поведінки державного службовця
3. Морально-психологічний клімат у колективі
4. Репутація, авторитет і імідж державних службовців

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Науково-теоретичні засади державної служби												
Тема 1. Теоретичні основи державної служби	13	4	4	-	-	5	9,5	1	0,5	-	-	8
Тема 2. Історія виникнення та розвитку державної служби	9	2	2	-	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 3. Правовий статус державного службовця	9	2	2	-	1	4	11,5	1	0,5	-	1	9
Разом за розділом 1	31	8	8	-	1	14	30	3	1	-	1	25
Розділ 2. Організаційні основи державної служби												
Тема 4. Управління державною службою	13	4	4	-	-	5	9,5	1	0,5	-	-	8
Тема 5. Формування та реалізація державно-службових відносин	9	2	2	-	1	4	9,5	1	0,5	-	1	7
Тема 6. Службова кар'єра	9	2	2	-	-	5	9,5	1	0,5	-	-	8
Тема 7. Оплата праці і робочий час державних службовців	13	4	4	-	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 8. Відповідальність державних службовців	9	2	2	-	1	4	11,5	1	0,5	-	1	9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 9. Теоретичні основи корупції та правові положення її запобігання у системі державної служби	9	2	2	-	1	4	11,5	1	0,5	-	1	9
Тема 10. Сучасні зарубіжні моделі організації державної служби	9	2	2	-	-	5	11	1	-	-	-	10
Разом за розділом 2	71	18	18	-	3	32	71,5	7	2,5	-	3	59
Розділ 3. Особистісні характеристики в управлінській діяльності в сфері державної служби												
Тема 11. Особистість державного службовця в професійній діяльності	9	2	2	-	1	4	9	1	-	-	1	7
Тема 12. Етика та етикет державного службовця	9	2	2	-	-	5	9,5	1	0,5	-	-	8
Разом за розділом 3	18	4	4	-	1	9	18,5	2	0,5	-	1	15
Усього годин	120	30	30	-	5	55	120	12	4	-	5	99

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Сутнісна характеристика державної служби та її роль в сучасних умовах	4	0,5
2	Історичні аспекти виникнення та розвитку державної служби	2	-
3	Нормативно-правове регулювання державної служби	2	0,5
4	Управління державною службою	4	0,5
5	Державно-службові відносини: формування та реалізація	2	0,5
6	Кар'єра державного службовця	2	0,5
7	Організація заробітної плати та робочого часу державних службовців	4	-
8	Відповідальність державних службовців	2	0,5
9	Корупція: теорія та практика попередження і запобігання у системі державної служби	2	0,5
10	Порівняльний аналіз зарубіжних моделей організації державної служби	2	-
11	Особистісні характеристики державного службовця	2	-
12	Етика та етикет державного службовця	2	0,5
	Разом	30	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Політична система, державне управління та регулювання на трансформаційному етапі розвитку держави	2	3
2	Держава добробуту та соціально орієнтована ринкова система	2	3
3	Державна політика як цілеформуючий фактор діяльності державного апарату та державної служби	2	3
4	Механізм держави, державний апарат і державна служба в системі державного управління	2	3
5	Державна служба: наука, освіта, професійна діяльність, галузь законодавства, спеціальність вищої школи	2	3
6	Соціальна обумовленість виникнення державної служби.	2	3
7	Напрями щорічної оцінки ресурсу державної служби, що проводиться Європейським Союзом	2	3
8	Ціннісне спрямування державної служби	2	3
9	Правова та соціальна захищеність державних службовців	2	3
10	Зміна парадигми норм права в інституті державної служби: на прикладі нового Закону України "Про державну службу".	2	3
11	Управління державною службою в Україні: організаційно-правові засади.	2	3
12	Можливості використання міжнародного досвіду класифікації посад публічної служби в Україні.	2	3
13	Кабінет Міністрів України як ключова ланка системи управління державною службою	2	3
14	Організаційно-правові аспекти управління служб персоналу та напрями їх удосконалення.	2	3
15	Управління комунікативною політикою органів державної влади в сучасних умовах.	2	3
16	Управління стратегічними змінами в системі державної служби.	2	3
17	Особливості проходження державної служби в окремих державних органах.	2	4
18	Показники Європейської Комісії для оцінки державного управління і державної служби	2	4
19	Менеджмент на основі компетенцій як базовий підхід для роботи з персоналом на посадах державних службовців у країнах Євросоюзу	2	4
20	Самоменеджмент, самопрезентація, авторитет та імідж керівника на державній службі	2	4
21	Можливості використання міжнародного досвіду щодо формування та реалізації державно-службових відносин	2	4
22	Можливості використання міжнародного досвіду щодо планування кар'єри в сфері державного управління	2	4
23	Можливості використання міжнародного досвіду щодо удосконалення оплати праці на державній службі	2	4
24	Механізми державного управління в системі антикорупційної	2	4

	боротьби.		
25	Система державних органів боротьби з корупцією.	2	4
26	Боротьба з корупцією як елемент забезпечення національної безпеки України.	2	4
27	Європейський досвід боротьби з корупцією та перспективи його застосування в Україні.	2	4
28	Наукові напрями досліджень боротьби з корупцією в Україні.	2	4
29	Механізми антикорупційної боротьби в Україні періоду СРСР (1920-1991 рр.).	2	4
30	Органи місцевого самоврядування в Україні у системі боротьби з корупцією	2	4
	Разом	60	104

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено виконання контрольної роботи за темами курсу.

7. Методи контролю

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного завдання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми поточного контролю: розв'язання тестових та контрольних завдань; участь у дискусіях на семінарських заняттях.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми проміжного контролю: вирішення ситуаційних завдань; вирішення задач.

Під час вивчення даної дисципліни використовується така форма семестрового контролю: залік.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Сума
Розділ 1			Розділ 2						Розділ 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	30	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5		

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	

9. Рекомендована література

Основна література

1. Державна служба : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Одеса : НАДУ , 2013. – Т. 2. 348 с.
2. Дисциплінарна відповідальність державних службовців: практичний посібник для керівників служб управління персоналом: [М. Канавець (кер. авт. колективу), Ю. Лихач, С. Іголкін, І. Рошин Д. Трипольський; за заг. ред. К. Ващенко]. – К.: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2017. – 68 с.
3. Круп'як Л.Б. Організація діяльності державного службовця: навч. посіб. – Тернопіль: Крок. – 2015. – 243с.
4. Малиновський В.Я. Державна служба: теорія і практика. навч. посіб. – К.: Атіка, 2003.
5. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. – Режим доступу до кодексу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
6. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. – Режим доступу до кодексу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
7. Про очищення влади: Закон України від 21.12.2016 №1798-VIII. – Режим доступу до кодексу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
8. Публічна служба: системна парадигма : кол. моногр. / К.О. Ващенко, С.М. Серьогін, Є.І. Бородін, Н.А. Липовська, Н.Г. Сорокіна [та ін.] ; за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 256 с.

Допоміжна література

9. Василевська Т. Е. Етика державного службовця як засіб запобігання та протидії корупції : навч.-метод. матеріали / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов. – К. : НАДУ, 2011. – 72 с. – (Бібліотека державного службовця).
10. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / [авт. кол.: В.А.Скуратівський, В.П.Трощинський, П.К.Ситник та ін.]; за заг. ред. В.А.Скуратівського, В.П.Трощинського. – К.: НАДУ, 2010. – 284 с.
11. Державна служба в Україні: актуальні проблеми та шляхи модернізації: наук. розробка / авт. кол.: Р.А.Науменко, Л.М.Гогіна, В.Д.Бакуменко та ін. – К.: НАДУ, 2010. – 44 с.
12. Державне управління: підручник / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна; за ред. А.Ф. Мельник. – К.: Знання, 2009. – 582 с.
13. Державне управління: підручник / А.Ф.Мельник, О.Ю.Оболенський, А.Ю. Васіна; за ред. А.Ф.Мельник. – К.: Знання, 2009. – 582 с.
14. Ділове спілкування: риторика та ораторське мистецтво в державному управлінні: навч.-метод. м-ли / уклад. : Нац. акад. держ. упр. при Президентові України;

Ін-т. підвищ. кваліфікації керів. кадрів., С.А. Бронікова, З.Ф. Кудрявцева, І.М. Плотницька. – К. : НАДУ, 2010. – 44 с.

15. Дмитров С.О. Міжнародні стандарти запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом : нав.-метод. матеріали / С. О. Дмитров, Б.О. Костенко, Т.А. Медвідь. – К.: НАДУ, 2011. – 192 с. – (Бібліотека державного службовця).

16. Доступ до інформації та електронне урядування / авт.-упоряд.: М.С.Демкова, М.В.Фігель; Центр політико-правових реформ. – К.: Факт, 2010. – 343 с.

17. Дрьомов С.В. Корупція в Україні: причини поширення та механізми протидії. Зелена книга державної політики : монографія / С.В.Дрьомов, Ю.Г.Кальниш, Г.О.Усатий. – К., 2011. – 92 с.

18. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.

19. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.- ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. НАДУ, 2011.

20. Кальниш Ю.Г. Антикорупційна діяльність у сфері публічного адміністрування : навч.-метод. матеріали / Ю. Г. Кальниш. – К. : НАДУ, 2011. – 96 с. – (Бібліотека державного службовця).

21. Теорія та практика державної служби : матеріали наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 11 листопада 2016 р. / за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2016. – 194 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

4. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки України. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. - Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Наукової бібліотеки ім. Максимовича. – Режим доступу: <http://www.lib-gw.univ.kiev.ua>.

7. Офіційний сайт Національного агентства з питань запобігання корупції. – Режим доступу: <https://nazk.gov.ua>.

8. Офіційний сайт Національного агентства України з питань державної служби. – Режим доступу: <http://guds.gov.ua/govservice/control/uk/index>.

9. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

10. Офіційний сайт Національної парламентської бібліотеки України. – Режим доступу: <http://profy.nplu.org/lsite/fi>.